

วารสารนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
THAMMASAT LAW JOURNAL

ชื่อเรื่อง: ปัญหาการจัดประเภททรัพย์สินระหว่างสมรส ศึกษากรณีค่าสินไหมทดแทนจากกระทำละเมิดต่อร่างกายหรือจิตใจของคู่สมรส

ชื่อผู้แต่ง: ชุตติกาญจน์ ดั่งวงษ์เชม

การอ้างอิงที่แนะนำ: ชุตติกาญจน์ ดั่งวงษ์เชม, ‘ปัญหาการจัดประเภททรัพย์สินระหว่างสมรส ศึกษากรณีค่าสินไหมทดแทนจากกระทำละเมิดต่อร่างกายหรือจิตใจของคู่สมรส’ (2569) 55(1) วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 46.

ผู้สนับสนุนหลัก

อนุพร อรุณรัตน์

**SATYAPON
& PARTNERS**
THAILAND Intellectual Property Law Firm

Tax and Legal Counsellors

Seri Manop & Doyle

30 Years Serving the Business Community

**Baker
McKenzie.**

SAIJO DENKI

ผู้นำเทคโนโลยีความยั่งยืนเพื่ออุตสาหกรรมและพลังงาน

ผู้สนับสนุนร่วม

SIAM JUSTICE CORPORATION

บริษัท ไทยพร็อพเพอร์ตี้เพรส จำกัด (มหาชน)
THAI PROPERTY PRESS PUBLIC COMPANY LIMITED

ETE GROUP

DS&B DOMNERN
SOMGIAT
& BOONMA

โครงการวารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เลขที่ 2 ถนนพระจันทร์ แขวงพระบรมมหาราชวัง

เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200 อีเมล tu.lawjournal@tu.ac.th

ปัญหาการจัดประเภททรัพย์สินระหว่างสมรส
ศึกษากรณีค่าสินไหมทดแทนจากกระทำละเมิดต่อร่างกาย
หรือจิตใจของคู่สมรส*

Legal Issues in the Classification of Spousal
Property: A Case Study on Compensation
for Bodily or Mental Injury to a Spouse Arising
from a Delict

ชุติกาญจน์ ดั่งชะเอม

นักศึกษาลัทธินิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Chutikarn Doungchaem

LL.M. candidate, Faculty of Law, Thammasat University

วันที่รับบทความ 19 สิงหาคม 2568; วันแก้ไขบทความ 3 พฤศจิกายน 2568; วันที่รับบทความ 4 พฤศจิกายน 2568

บทคัดย่อ

ปัจจุบันประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ใช้ระบบสินบริคณห์ (Community Of Property) ประเภททรัพย์สินระหว่างคู่สมรสจึงมี 2 ประเภท ได้แก่ “สินส่วนตัว” และ “สินสมรส” โดยมีหลักกฎหมายในการจัดประเภททรัพย์สินอยู่ในมาตรา 1470 ที่บัญญัติว่า “ทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส นอกจากที่ได้แยกไว้เป็นสินส่วนตัวย่อมเป็นสินสมรส”

ซึ่งการจัดประเภททรัพย์สินนี้ส่งผลกระทบต่ออำนาจจัดการและสัดส่วนของทรัพย์สินของคู่สมรส เนื่องจากหากกำหนดให้ทรัพย์สินเป็นสินสมรส จะส่งผลให้คู่สมรสต่างมีอำนาจในการจัดการสินสมรสได้เองโดยลำพังและจะต้องมีการแบ่งปันสินสมรสให้คู่สมรสทั้งสองฝ่ายได้รับประโยชน์เท่าเทียมกัน

* บทความนี้เป็นการเผยแพร่ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ในหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

แต่หากกำหนดให้ทรัพย์สินเป็นสินส่วนตัว จะส่งผลให้เฉพาะคู่สมรสฝ่ายซึ่งเป็นเจ้าของสินส่วนตัวเท่านั้นที่เป็นผู้มีอำนาจจัดการสินส่วนตัวและสินส่วนตัวจะไม่ถูกแบ่งให้กับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งการจัดประเภททรัพย์สินระหว่างคู่สมรสตามกฎหมายจะพิจารณาจากระยะเวลาในการที่คู่สมรสแต่ละฝ่ายได้รับทรัพย์สินมา กล่าวคือ หากคู่สมรสได้รับทรัพย์สินมาก่อนสมรส ทรัพย์สินนั้นจะถูกจัดประเภทไว้เป็นสินส่วนตัว แต่หากได้รับทรัพย์สินมาในระหว่างสมรส ทรัพย์สินนั้นจะถูกจัดประเภทไว้เป็นสินสมรส เว้นแต่ทรัพย์สินบางประเภทที่กฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นสินส่วนตัว แม้ได้รับมาในระหว่างสมรส ดังนั้นเมื่อมีการสมรสประเภททรัพย์สินที่เป็น “สินสมรส” จึงเพิ่มพูนขึ้นตลอดระยะเวลาที่สมรส ในขณะที่ประเภททรัพย์สินที่เป็น “สินส่วนตัว” มีโอกาสในการเพิ่มพูนน้อยกว่ามาก หลักเกณฑ์ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองชีวิตสมรส โดยเฉพาะภริยาที่ในอดีตมักออกจากงานมาเพื่อดูแลครอบครัว ระบบสินบริคณห์ (Community of property) จึงกำหนดให้ภริยาได้รับส่วนแบ่งที่เกิดขึ้นในระหว่างสมรสอย่างเป็นธรรม

อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติยังพบปัญหาในการนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ ตัวอย่างเช่น กรณีที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งประสบอุบัติเหตุจากการกระทำละเมิดของบุคคลภายนอกจนสูญเสียอวัยวะและได้ใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้ทำละเมิด ซึ่งค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ได้มาในระหว่างสมรส แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นทรัพย์สินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อชดเชยความเสียหายแก่ร่างกายและจิตใจของผู้ถูกละเมิดโดยเฉพาะ จึงเกิดข้อสงสัยว่า ค่าสินไหมทดแทนประเภทนี้ควรถูกจัดไว้เป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายผู้ถูกละเมิด หรือเป็นสินสมรสที่คู่สมรสทั้งสองฝ่ายมีสิทธิร่วมกัน

ปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างหลักเกณฑ์ทางกฎหมายกับการนำไปใช้ในทางปฏิบัติ ซึ่งอาจส่งผลให้การจัดประเภททรัพย์สินระหว่างคู่สมรสไม่สอดคล้องกับความเป็นธรรม ในสถานการณ์จริง อันอาจนำไปสู่ความไม่เป็นธรรมในการแบ่งทรัพย์สินเมื่อการสมรสสิ้นสุดลง บทความนี้จึงมุ่งศึกษาปัญหาดังกล่าวโดยใช้การวิจัยเชิงเอกสาร (Doctrinal Legal Research) วิเคราะห์บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศที่ใช้ระบบสินบริคณห์ (Community of Property) เหมือนกัน เพื่อเสนอแนวทางในการตีความและปรับปรุงกฎหมายไทยให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับหลักความเป็นธรรมระหว่างคู่สมรสและสภาพสังคมร่วมสมัย

คำสำคัญ : สินส่วนตัว สินสมรส ค่าสินไหมทดแทน ทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส

Abstract

Under the Thai Civil and Commercial Code, property between spouses is statutorily classified into two categories: personal property (Sin Suan Tua) and marital property (Sin Somros). Pursuant to Section 1470, “Properties of husband and wife except in so far as they are set aside as Sin Suan Tua, are Sin Somros.”

This classification significantly affects the spouses' proprietary rights and management powers. If a property is deemed marital property, both spouses have equal rights to manage it and are entitled to share it equally upon dissolution of marriage. Conversely, if a property is classified as personal property, only the spouse who owns it has management rights, and it will not be divided with the other spouse. The classification of property depends primarily on the time of acquisition. Property acquired before marriage is regarded as personal property (*Sin Suan Tua*), while property acquired during marriage is presumed to be marital property (*Sin Somros*), except for certain types expressly designated by law as personal even if acquired during marriage. Consequently, marital property tends to accumulate throughout the marriage, whereas personal property has limited opportunity for growth. The principle aims to protect the marital relationship, particularly the wife, who traditionally left the workforce to care for the family. The community of property system therefore ensures that the wife receives a fair share of the wealth accumulated during marriage.

Nevertheless, practical difficulties arise in applying these legal principles. For instance, when a spouse suffers a bodily injury caused by a third party's tortious act and receives compensation for such injury, the compensation is acquired during the marriage but serves to redress the physical and emotional harm suffered personally by the injured spouse. This raises the question of whether such compensation should be considered the personal property of the injured spouse or marital property jointly owned by both spouses.

This issue reveals a gap between legal principles and their practical application, which may lead to unfair outcomes in the classification and division of property upon the termination of marriage. Therefore, this study employs doctrinal legal research to analyze relevant provisions of the Civil and Commercial Code, Supreme Court decisions, and comparative laws from other *community of property* jurisdictions. The objective is to propose interpretive approaches and legislative reforms to enhance clarity and promote fairness between spouses in accordance with contemporary social conditions.

Keywords: Sin Suan Tua, Sin Somros, Compensation, Property between spouses

สภาพปัญหาในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเป็นสินสมรส

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดให้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีละเมิดต่อร่างกายหรืออนามัยที่ผู้ทำละเมิดต้องชดใช้เยียวยาให้แก่ผู้ถูกละเมิด ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล ค่าเสียหายที่ต้องขาดประโยชน์จากการทำมาหาได้เพราะไม่สามารถประกอบกิจการนั้น ค่าใช้จ่ายซึ่งผู้ถูกละเมิดต้องเสียไป ค่าเสียหายเพื่อการที่ผู้ถูกละเมิดเสียความสามารถประกอบกิจการสิ้นเชิงหรือแต่บางส่วนทั้งในเวลาปัจจุบันและในเวลาอนาคต และค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน ทั้งนี้ ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาความเสียหายเฉพาะของผู้ถูกละเมิด

อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้ถูกละเมิดมีสถานะสมรส ปรากฏปัญหาในทางกฎหมายว่าค่าสินไหมทดแทนที่ได้รับในระหว่างสมรสควรถือเป็น “สินสมรส” หรือ “สินส่วนตัว” เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้บัญญัติไว้โดยชัดเจนเกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทนี้ ตัวอย่างเช่น นาย ก. สามีนาง ข. ประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์ในระหว่างสมรสและได้รับค่าสินไหมทดแทนจากผู้ทำละเมิด ต่อมาคู่สมรสทั้งสองหย่าขาดจากกัน ปัญหาจึงเกิดขึ้นว่านาง ข. ภริยามีสិทธิเรียกร้องแบ่งค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวหรือไม่ กล่าวคือ หากตีความว่าค่าสินไหมทดแทนเป็นสินสมรส นาง ข. ย่อมมีสิทธิในเงินจำนวนนี้ด้วย แต่หากถือว่าเป็นสินส่วนตัวของนาย ก. นาง ข. ย่อมไม่มีสิทธิเรียกร้องใด ๆ ทั้งที่ทรัพย์สินนั้นได้มาในระหว่างสมรสเช่นเดียวกับสินสมรสประเภทอื่น

ในทางตีความ นักวิชาการไทยส่วนใหญ่เห็นว่าค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวเป็นสินสมรสตามมาตรา 1474 (1) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่ได้มาในระหว่างสมรส¹ อย่างไรก็ดี แนวคิดดังกล่าวยังมีข้อสงสัยในเชิงหลักการ เนื่องจากค่าสินไหมทดแทนมีเจตนารมณ์เพื่อชดเชยความเสียหายเฉพาะตัวของผู้ถูกละเมิด หากถือเป็นสินสมรส คู่สมรสอีกฝ่ายจะมีสิทธิร่วมในทรัพย์สินที่เกิดจากความทุกข์ทรมานของผู้ถูกละเมิด ซึ่งอาจขัดต่อหลักความเป็นธรรมและวัตถุประสงค์ของกฎหมายละเมิดที่มุ่งเยียวยาผู้เสียหายโดยเฉพาะ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าเพื่อหาคำตอบทางหลักการและแนวทางปรับปรุงกฎหมายไทยให้เหมาะสมต่อไป

1. ระบบทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสในกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

ระบบทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสสามารถแบ่งได้ 2 รูปแบบ คือ ระบบสัญญา (Regime conventional) และระบบกฎหมาย (Regime legal)

ระบบสัญญา (Regime Conventional) คือ การที่คู่สมรสสามารถตกลงกันในเรื่องทรัพย์สินของแต่ละฝ่ายก่อนหรือหลังการสมรสได้อย่างอิสระ โดยการจัดทำข้อตกลงนี้จะเป็นไปตามกฎหมายที่บังคับใช้ในแต่ละประเทศ เช่น การจัดทำหนังสือสัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สิน (Prenuptial Agreement)

¹ ขาดิชาชัย อัครวิบูลย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว (พิมพ์ครั้งที่ 4, สำนักพิมพ์วิญญูชน 2552) 219; ประสพสุข บุญเดช, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 (พิมพ์ครั้งที่ 25, สำนักพิมพ์กรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา 2564) 237; ไพโรจน์ กัมพูสิริ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ครอบครัว (พิมพ์ครั้งที่ 14, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2568) 196.

ที่จะต้องมีการลงนามโดยทั้งสองฝ่ายและได้รับการรับรองทางกฎหมาย สำหรับประเทศไทยมีการใช้ระบบสัญญา (Regime Conventional) ในเรื่องสัญญาก่อนสมรส (มาตรา 1465 ถึง 1468) และสัญญาระหว่างสมรส (มาตรา 1469)

ระบบกฎหมาย (Regime legal) คือ การที่คู่สมรสไม่ได้มีการตกลงกันเรื่องทรัพย์สินไว้เป็นพิเศษ ทำให้ความสัมพันธ์ในเรื่องทรัพย์สินต้องถูกบังคับตามกฎหมาย ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้มีการเลือกใช้ระบบสินบริคณฑ์ (Community Property Regime) เป็นระบบทรัพย์สินตามกฎหมาย

โดยระบบสินบริคณฑ์ (Community Property Regime) นี้ หมายถึง ระบบทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสที่กำหนดให้ทรัพย์สินที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส (ไม่ว่าจะได้มาโดยคู่สมรสฝ่ายใด) ให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินร่วม (สินสมรส) ของคู่สมรสทั้งสองฝ่าย ซึ่งจะต้องมีการแบ่งปันให้เท่าเทียมกันระหว่างคู่สมรส เว้นแต่กฎหมายจะกำหนดโดยชัดแจ้งว่าทรัพย์สินประเภทนั้นเป็นสินส่วนตัว

2. พัฒนาการของระบบสินบริคณฑ์ (Community of property)

ระบบสินบริคณฑ์ (Community of property) เป็นระบบที่ใช้ในกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบซีวิลลอว์ (Civil law) แม้ในปัจจุบันยังไม่แน่ชัดว่า ระบบสินบริคณฑ์ (Community of property) นี้มีต้นกำเนิดมาจากที่ใด แต่ได้มีการสันนิษฐานจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่า ระบบทรัพย์สินนี้เกิดจากจารีตประเพณีดั้งเดิมของชาวเจอร์แมนิก (Germanic peoples) ซึ่งได้แพร่หลายกระจายไปทั่วทวีปยุโรปในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 300 ถึงปี ค.ศ. 600² อันมีสาเหตุมาจากพัฒนาการของเศรษฐกิจตามธรรมชาติในท้องถิ่นของชาวเจอร์แมนิก (Germanic peoples) กล่าวคือ ก่อนการเกิดระบบสินบริคณฑ์ (Community of property) ชุมชนในชาวเจอร์แมนิก (Germanic peoples) มีลักษณะเป็นการสืบตระกูลจากฝั่งบิดา (Patrilineality) ทำให้มีเพียงผู้ชายเท่านั้นที่สามารถทำงานและรับมรดกได้ ผู้ชายจึงเป็นกำลังหลักในการนำทรัพย์สินเข้าสู่ครอบครัว มีอำนาจเหนือภริยาและสามารถจัดการทรัพย์สินทั้งหมดของครอบครัวได้อย่างไม่มีข้อจำกัด³ แต่ในเวลาต่อมาผู้หญิงชาวเจอร์แมนิกเริ่มสามารถถือครองทรัพย์สินและเริ่มมีสิทธิในการสืบมรดกได้ที่ละน้อย⁴ ภริยาจึงกลายเป็นผู้มีส่วนร่วมในการนำทรัพย์สินเข้าสู่ครอบครัวด้วยเช่นกัน จนในที่สุดทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสได้เกิดการปะปนกัน จนติดตามได้ยากว่าทรัพย์สินชิ้นใดเป็นของฝ่ายไหน ทำให้เกิดแนวคิดที่ว่า “คู่สมรสเป็นหุ้นส่วนชีวิตซึ่งกันและกัน” ทรัพย์สินที่คู่สมรสได้มาในระหว่างสมรสจึงต้องนำมารวมเป็นทรัพย์สินของครอบครัว หรือที่เรียกว่า “สินสมรส” สินสมรสจึงมีลักษณะเป็นทรัพย์สินส่วนกลางเพื่อประโยชน์ของครอบครัว⁵

² Paul H. Dué, ‘Origin And Historical Development Of The Community Property System’ (1964) 25 Louisiana Law Review 78, 78.

³ Scott Greene, ‘Comparison Of The Property Aspects Of The Community Property And Common-Law Marital Property Systems And Their Relative Compatibility With The Current View Of The Marriage Relationship And The Rights Of Women’ (1979) 13 Creighton Law Review 71, 74.

⁴ Paul H. Dué (เชิงอรรถ 2) 82.

⁵ ไพโรจน์ กัมพูศิริ (เชิงอรรถ 1) 194.

อย่างไรก็ดี เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันให้แก่ผู้หญิงที่ทำหน้าที่ในฐานะภริยาและมารดาของครอบครัว ซึ่งในเวลานั้นที่สภาพสังคมท้องถิ่นของกลุ่มเจอร์แมนิก ยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงสามารถรวบรวมทรัพย์สินต่าง ๆ ในนามของตนเองได้อย่างเต็มที่ กฎหมายในระบบสินบริคณห์ (Community of property) จึงวางหลักว่า เมื่อเกิดกรณีที่คู่สมรสหย่าร้างกัน ให้สิทธิแก่คู่สมรสทั้งสองฝ่ายในการได้รับส่วนแบ่งจากกองทรัพย์สินของครอบครัวเท่ากัน โดยไม่คำนึงว่าฝ่ายภริยาจะมีส่วนในการนำทรัพย์สินเข้าสู่ครอบครัวมากน้อยแค่ไหน⁶ กล่าวคือ แม้ภริยาจะไม่มีส่วนในการนำทรัพย์สินของตนเองเข้ามาเพื่อสร้างความมั่งคั่งให้แก่ครอบครัวใด ๆ เลยก็ตาม แต่กฎหมายก็กำหนดให้ภริยามีสิทธิได้รับส่วนแบ่งจากกองทรัพย์สินของครอบครัวเท่าเทียมกับสามี อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าระบบสินบริคณห์ (Community of property) เป็นระบบทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสที่ให้คุณค่าแก่หน้าที่ของภริยาในการดูแลบ้านเรือนและเลี้ยงดูบุตร ซึ่งเป็นงานที่เมื่ออาจประเมินเป็นมูลค่าได้และเป็นงานที่ช่วยสร้างโอกาสให้แก่สามีในการแสวงหาทรัพย์สินเข้าสู่ครอบครัวนั่นเอง⁷

2.1 การจัดประเภททรัพย์สินระหว่างคู่สมรสในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยได้เลือกใช้ระบบสินบริคณห์ (Community of property) เป็นระบบทรัพย์สินตามกฎหมายมาตั้งแต่เริ่มมีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งสังเกตได้จากพัฒนาการในการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ดังนี้

2.1.1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2478

	สินบริคณห์ (มาตรา 1462)	สินเดิม (มาตรา 1463)	สินส่วนตัว (มาตรา 1464)	สินสมรส (มาตรา 1466)
วรรค 1	ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา นอกจากที่ได้แยกไว้เป็นสินส่วนตัว ย่อมเป็นสินบริคณห์	สินเดิมได้แก่ทรัพย์สิน (1) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่แล้วก่อนสมรส (2) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างเป็นสามีภริยาโดยทางพินัยกรรมหรือยกให้โดยเสน่หาเมื่อพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้นั้นได้แสดงไว้ว่าเป็นสินเดิม	สินส่วนตัวได้แก่ (1) ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรส และคู่สมรสได้ทำสัญญาก่อนสมรสแยกไว้เป็นสินส่วนตัว (2) ทรัพย์สินอันเป็นเครื่องใช้สอยส่วนตัว ตามฐานะหรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบ	สินสมรสได้แก่ทรัพย์สินทั้งหมดที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส นอกจากที่ระบุไว้ว่าเป็นสินเดิมหรือสินส่วนตัว ตามมาตรา 1463 หรือ 1464

⁶ Scott Greene (เชิงอรรถ 3) 73.

⁷ เฟิ่งอ้อ 83.

			วิชาชีพของคู่สมรส ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (3) ทรัพย์สินที่ฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่าง เป็นสามีภริยาโดย ทางพินัยกรรม หรือ ยกให้โดยเสน่หา เมื่อ พินัยกรรมหรือหนังสือ ยกให้มันได้แสดงไว้ให้ เป็นสินส่วนตัว (4) ดอกผลของสิน ส่วนตัว (5) ของหมั้น	
วรรค 2	สินบริคณห์ คือสิน เดิมและสินสมรส			ถ้ากรณีเป็นที่ สงสัยว่า ทรัพย์สิน อย่างหนึ่งเป็น สินสมรสหรือมิใช่ ให้สันนิษฐาน ไว้ก่อนว่าเป็น สินสมรส

กรณีทรัพย์สินถูกแทนที่ (มาตรา 1465)	
วรรค 1	ถ้าสินเดิมหรือสินส่วนตัว (1) ได้ขายหรือแลกเปลี่ยน (2) ทำลายไปหมด หรือแต่บางส่วน แต่ได้ทรัพย์สินอย่างอื่นมาทดแทนแล้ว
วรรค 2	ให้เอาทรัพย์สินใหม่ที่ได้อันนั้นแทนสินเดิมหรือสินส่วนตัวอันเก่า แล้วแต่กรณี

จากตารางจะเห็นได้ว่า การปรับใช้กฎหมายเรื่องทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสทั้ง 4 ประเภทนี้ ต้องใช้กฎหมายแบบการจับคู่เป็น 2 คู่ กล่าวคือ ต้องจับคู่ระหว่างสินเดิมกับสินสมรสกับสินบริคณห์ กับสินส่วนตัว โดยสินเดิมกับสินสมรส ให้พิจารณาในแง่การแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา กล่าวคือ เมื่อสิ้นสุดการเป็นสามีภริยากันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในการจะแบ่งว่าทรัพย์สินชิ้นใด

⁸ พระยาพาลงกุลธรรมพิชัย, กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัวและมรดก (มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง 2482) 90-97.

ควรเป็นของสามีหรือของภริยา ให้พิจารณาว่าทรัพย์สินนั้น ๆ เป็นสินเดิมของใครเสียก่อน เมื่อคืนทรัพย์สินไปตามสินเดิมแล้ว จึงค่อยมาพิจารณาว่ามีสินสมรสเหลืออยู่เท่าใด เมื่อทราบจำนวนสินสมรสแล้วก็นำมาแบ่งปันตามส่วน

2.1.2 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2519

มาตรา 1470 ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา นอกจากที่ได้แยกไว้เป็นสินส่วนตัว ย่อมเป็นสินสมรส		
	สินส่วนตัว (มาตรา 1471)	สินสมรส (มาตรา 1474)
วรรค 1	สินส่วนตัวได้แก่ทรัพย์สิน (1) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรส (2) ที่เป็นเครื่องใช้สอยส่วนตัว เครื่องแต่งกาย หรือเครื่องประดับกายตามควรแก่ฐานะ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (3) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยการรับมรดกหรือโดยการให้โดยเสน่หา (4) ที่เป็นของหมั้น	สินสมรสได้แก่ทรัพย์สิน (1) ที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส (2) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรส โดยพินัยกรรมหรือโดยการให้เป็นหนังสือ เมื่อพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ระบุว่า เป็นสินสมรส (3) ที่เป็นดอกผลของสินส่วนตัว
วรรค 2		ถ้ากรณีเป็นที่สงสัยว่าทรัพย์สินอย่างหนึ่ง เป็นสินสมรสหรือมิใช่ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นสินสมรส

กรณีทรัพย์สินถูกแทนที่ มาตรา 1472	
วรรค 1	สินส่วนตัวนั้น ถ้าได้แลกเปลี่ยนเป็นทรัพย์สินอื่นก็ดี ซื้อทรัพย์สินอื่นมาก็ดี หรือขายได้เป็นเงินมาก็ดี ทรัพย์สินอื่นหรือเงินที่ได้มานั้นเป็นสินส่วนตัว
วรรค 2	สินส่วนตัวที่ถูกทำลายไปทั้งหมดหรือแต่บางส่วน แต่ได้ทรัพย์สินอื่นหรือเงินมาทดแทน ทรัพย์สินอื่นหรือเงินที่ได้มานั้นเป็นสินส่วนตัว

จากตารางเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2519 ได้มีการแก้ไขให้ประเภททรัพย์สินระหว่างคู่สมรสจากเดิมที่มีถึง 4 ประเภท ให้เหลือเพียง 2 ประเภท คือ สินส่วนตัว และสินสมรส เพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางเพศระหว่างสามีภริยาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 มาตรา 28 วรรคสอง บัญญัติว่า “ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน” เนื่องจากบทบัญญัติเดิมกำหนดให้อำนาจสามีเหนือกว่าภริยา เช่น เรื่องการจัดการสินบริคณห์ซึ่งเป็นทรัพย์สินส่วนใหญ่ในครอบครัว แต่กฎหมายเดิมกำหนดให้อำนาจสามีเป็นผู้จัดการสินบริคณห์แต่เพียงฝ่ายเดียว เป็นต้น

2.1.3 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2533

มาตรา 1470 ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา นอกจากที่ได้แยกไว้เป็นสินส่วนตัว ย่อมเป็นสินสมรส		
	สินส่วนตัว (มาตรา 1471)	สินสมรส (มาตรา 1474)
วรรค 1	สินส่วนตัวได้แก่ทรัพย์สิน (1) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรส (2) ที่เป็นเครื่องใช้สอยส่วนตัว เครื่องแต่งกาย หรือเครื่องประดับกายตามควรแก่ฐานะ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (3) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยการรับมรดกหรือโดยการให้โดยเสนหา (4) ที่เป็นของหมั้น	สินสมรสได้แก่ทรัพย์สิน (1) ที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส (2) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรส โดยพินัยกรรมหรือโดยการให้เป็นหนังสือ เมื่อพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ระบุว่าเป็นสินสมรส (3) ที่เป็นดอกผลของสินส่วนตัว
วรรค 2		ถ้ากรณีเป็นที่สงสัยว่าทรัพย์สินอย่างหนึ่ง เป็นสินสมรสหรือไม่ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นสินสมรส

กรณีทรัพย์สินถูกแทนที่ มาตรา 1472

วรรค 1	สินส่วนตัวนั้น ถ้าได้แลกเปลี่ยนเป็นทรัพย์สินอื่นก็ดี ซื้อทรัพย์สินอื่นมาก็ดี หรือขายได้เป็นเงินมาก็ดี ทรัพย์สินอื่นหรือเงินที่ได้มานั้นเป็นสินส่วนตัว
วรรค 2	สินส่วนตัวที่ถูกทำลายไปทั้งหมดหรือแต่บางส่วน แต่ได้ทรัพย์สินอื่นหรือเงินมาทดแทน ทรัพย์สินอื่นหรือเงินที่ได้มานั้นเป็นสินส่วนตัว

จากตารางเห็นได้ว่า การแก้ไขบรรพ 5 ในปี พ.ศ. 2533 ไม่ได้มีการแก้ไขเรื่องประเภททรัพย์สินระหว่างคู่สมรสแต่อย่างใด

2.1.4 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ปัจจุบัน

มาตรา 1470 ทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส นอกจากที่ได้แยกไว้เป็นสินส่วนตัว ย่อมเป็นสินสมรส		
	สินส่วนตัว (มาตรา 1471)	สินสมรส (มาตรา 1474)
วรรค 1	สินส่วนตัวได้แก่ทรัพย์สิน (1) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรส (2) ที่เป็นเครื่องใช้สอยส่วนตัว เครื่องแต่งกาย หรือเครื่องประดับกายตามควรแก่ฐานะ หรือ	สินสมรสได้แก่ทรัพย์สิน (1) ที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส (2) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรส โดยพินัยกรรมหรือโดยการให้เป็นหนังสือ

	เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (3) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยการรับมรดกหรือโดยการให้โดยเสน่หา (4) ที่เป็นของมัน	เมื่อพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ระบุว่า เป็นสินสมรส (3) ที่เป็นดอกผลของสินส่วนตัว
วรรค 2		ถ้ากรณีเป็นที่สงสัยว่าทรัพย์สินอย่างหนึ่ง เป็นสินสมรสหรือไม่ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นสินสมรส

กรณีทรัพย์สินถูกแทนที่ มาตรา 1472		
วรรค 1	สินส่วนตัวนั้น ถ้าได้แลกเปลี่ยนเป็นทรัพย์สินอื่นที่ดี ซื่อทรัพย์สินอื่นมาดีกว่า หรือขายได้เป็นเงินมาดีกว่า ทรัพย์สินอื่นหรือเงินที่ได้มานั้นเป็นสินส่วนตัว	
วรรค 2	สินส่วนตัวที่ถูกทำลายไปทั้งหมดหรือแต่บางส่วน แต่ได้ทรัพย์สินอื่นหรือเงินมาทดแทน ทรัพย์สินอื่นหรือเงินที่ได้มานั้นเป็นสินส่วนตัว	

ปัจจุบันมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2567 ซึ่งจะมีผลใช้บังคับในวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2568 เป็นต้นไป โดยมีเหตุผลในการประกาศพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ “โดยที่สถาบันครอบครัวเป็นหน่วยสำคัญในการพัฒนาสังคม และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่การก่อตั้งครอบครัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำกัดเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวระหว่างบุคคลเพศหลากหลาย โดยมีการอุปการะเลี้ยงดูและมีความสัมพันธ์ในด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างไปจากคู่สมรสที่เป็นชายและหญิง สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติบางประการในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อรองรับให้บุคคลเพศหลากหลายสามารถหมั้นและสมรสกันได้ ซึ่งจะทำให้มีสิทธิ หน้าที่และสถานะทางครอบครัวเท่าเทียมกับคู่สมรสที่เป็นชายและหญิง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวที่ก่อตั้งขึ้นระหว่างบุคคลไม่ว่าจะมีเพศใด เว้นแต่จะเป็นกรณีที่มีกฎหมายอื่นกำหนดเรื่องครอบครัวหรือมรดกไว้เป็นการเฉพาะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

การแก้ไขดังกล่าว ทำให้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ครอบครัว ลักษณะ 1 การสมรส มีการเปลี่ยนแปลงจาก “หมวด 4 ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา” เป็น “หมวด 4 ทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส” อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติใหม่ที่แก้ไขใหม่แล้ว พบว่าในเรื่องระบบทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสยังคงไว้ซึ่งหลักกฎหมายเช่นเดียวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก่อนที่จะมีการแก้ไข

2.2 การเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศที่ใช้ระบบสินบริคณห์ (Community of Property) ในการจัดประเภททรัพย์สินระหว่างคู่สมรส

ในบทความนี้ ผู้เขียนได้เลือกนำกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งอยู่ภายใต้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) และกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสซึ่งอยู่ภายใต้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law) มาใช้ในการเปรียบเทียบ เนื่องจากทั้งสองประเทศเป็นตัวแทนของระบบกฎหมายหลักที่มีพื้นฐานทางแนวคิดแตกต่างกัน แต่ต่างก็ใช้ “ระบบสินบริคณห์ (Community of Property)” เป็นระบบทรัพย์สินตามกฎหมาย (Regime légal) สำหรับการจัดประเภททรัพย์สินระหว่างคู่สมรส

การเลือกศึกษากฎหมายของสองประเทศนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนแนวคิดและหลักการจัดประเภททรัพย์สินระหว่างคู่สมรสในระบบกฎหมายที่มีพัฒนาการต่างกัน โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิดหรือการชดเชยความเสียหายเฉพาะตัวของคู่สมรส ซึ่งเป็นประเด็นที่กฎหมายไทยยังมิได้มีบทบัญญัติหรือแนวปฏิบัติที่แน่นอน การศึกษาเปรียบเทียบดังกล่าว จึงมีความสำคัญในการทำความเข้าใจเหตุผลเชิงหลักการและนโยบายกฎหมายของแต่ละประเทศ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการประเมินความเหมาะสมและการปรับปรุงกฎหมายไทยในอนาคต

2.2.1 กฎหมายสหรัฐอเมริกา รัฐแคลิฟอร์เนีย

แม้รัฐแคลิฟอร์เนีย (California) จะเป็นรัฐที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) แต่สำหรับระบบทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสของรัฐแคลิฟอร์เนียได้ใช้ระบบสินบริคณห์ (Community of property) ซึ่งเป็นระบบทรัพย์สินที่ปกตินิยมใช้ในกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law) เนื่องจากแต่เดิมนั้นรัฐแคลิฟอร์เนีย (California) เคยเป็นส่วนหนึ่งของดินแดนในประเทศเม็กซิโก (Mexico) หรือในช่วงปี ค.ศ. 1821 ถึง 1848 ซึ่งในขณะนั้นเม็กซิโกตกอยู่ภายใต้อาณานิคมของประเทศสเปน (Spain) ที่ใช้ระบบสินบริคณห์ (Community of property) เป็นระบบทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส แต่ต่อมารัฐแคลิฟอร์เนีย (California) ได้กลายเป็นเป็นส่วนหนึ่งของสหรัฐอเมริกาหลังทำสงครามกับเม็กซิโกในปี ค.ศ. 1848 (Mexican–American War 1848) แต่รัฐแคลิฟอร์เนียได้มีสนธิสัญญากับเม็กซิโก (Treaty of Guadalupe Hidalgo) ซึ่งมีหลักการว่า

“มาตรา 8 เม็กซิกันที่ตั้งรกรากอยู่ในดินแดนที่เคยเป็นของเม็กซิโก และยังคงอยู่ในเขตแดนของสหรัฐอเมริกา ตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาฉบับนี้ จะสามารถดำรงชีวิตต่อไปในที่ที่ตนอาศัยอยู่ หรือจะย้ายไปยังสาธารณรัฐเม็กซิโกเมื่อใดก็ได้ โดยยังคงรักษาทรัพย์สินที่ตนถือครองในดินแดนดังกล่าวไว้ หรือจัดการทรัพย์สินดังกล่าว และเคลื่อนย้ายรายได้ไปที่ใดก็ได้ที่ตนต้องการ โดยที่ไม่ต้องเสียเงินสมทบ ภาษีหรือค่าธรรมเนียมใด ๆ ทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้

ผู้ที่ต้องการอยู่ในดินแดนดังกล่าวอาจรักษาชื่อและสิทธิของพลเมืองเม็กซิกันไว้หรือได้รับสิทธิของพลเมืองสหรัฐอเมริกา แต่บุคคลดังกล่าวจะต้องเลือกสิทธิการเป็นพลเมืองภายในหนึ่งปีนับจากวันที่มีการแลกเปลี่ยนลงนามสนธิสัญญาฉบับนี้ และผู้ที่ยังคงอยู่ในดินแดนดังกล่าวหลังจากสิ้นสุดปีนั้น

โดยไม่ได้แสดงเจตนาที่จะคงไว้ซึ่งสิทธิพลเมืองของชาวเม็กซิกัน จะถือว่าได้เลือกบุคคลดังกล่าวเป็นพลเมืองสหรัฐอเมริกา

ในดินแดนดังกล่าว ทรัพย์สินทุกประเภทที่ปัจจุบันเป็นของชาวเม็กซิกันซึ่งไม่ได้ตั้งรกรากอยู่ในดินแดนดังกล่าว จะต้องได้รับการเคารพอย่างไม่มีการละเมิด เจ้าของปัจจุบัน ทายาทของทรัพย์สินเหล่านี้ และชาวเม็กซิกันทุกคนที่อาจได้รับทรัพย์สินดังกล่าวโดยสัญญาในภายหลัง จะต้องได้รับการรับประกันเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าวอย่างเท่าเทียมกันราวกับว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นของพลเมืองสหรัฐอเมริกา”⁹

ดังนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงความสับสนในการใช้กฎหมายของพลเมืองรัฐแคลิฟอร์เนีย (California) จึงยังคงใช้ระบบสินบริคท์ (Community of property) ตลอดมา¹⁰ ต่อมาในปี ค.ศ. 2013 หลังจากคำพิพากษาของศาลฎีกาแห่งสหรัฐอเมริกา (Supreme Court of the United States) ในคดี **Hollingsworth v. Perry** ซึ่งวินิจฉัยว่าผู้เสนอประชามติไม่มีสถานะทางกฎหมาย (Standing) ที่จะอุทธรณ์ ส่งผลให้คำพิพากษาของศาลรัฐบาลกลางชั้นต้นที่เพิกถอน “2008 California Proposition 8” มีผลบังคับใช้ ส่งผลให้พระราชบัญญัติคุ้มครองการสมรสแห่งรัฐแคลิฟอร์เนีย (California Marriage Protection Act) ที่บัญญัติว่า “การสมรสระหว่างชายและหญิงเท่านั้นที่ถือว่าถูกต้องหรือได้รับการยอมรับในรัฐแคลิฟอร์เนีย” ล้มผลบังคับไปด้วย¹¹ ทำให้ปัจจุบันการสมรสระหว่างบุคคล

⁹ Treaty Of Guadalupe Hidalgo Article 8 “Mexicans now established in territories previously belonging to Mexico, and which remain for the future within the limits of the United States, as defined by the present treaty, shall be free to continue where they now reside, or to remove at any time to the Mexican Republic, retaining the property which they possess in the said territories, or disposing thereof, and removing the proceeds wherever they please, without their being subjected, on this account, to any contribution, tax, or charge whatever.

Those who shall prefer to remain in the said territories may either retain the title and rights of Mexican citizens or acquire those of citizens of the United States. But they shall be under the obligation to make their election within one year from the date of the exchange of ratifications of this treaty; and those who shall remain in the said territories after the expiration of that year, without having declared their intention to retain the character of Mexicans, shall be considered to have elected to become citizens of the United States.

In the said territories, property of every kind, now belonging to Mexicans not established there, shall be inviolably respected. The present owners, the heirs of these, and all Mexicans who may hereafter acquire said property by contract shall enjoy with respect to it guarantees equally ample as if the same belonged to citizens of the United States.”.

¹⁰ Barbara Nachtrieb Armstrong, *California Family Law: Persons And Domestic Relations, The Community Property System* (San Francisco, Bancroft-Whitney Company 1953) 431.

¹¹ Proposition 8 Consisted of Two Sections. Its Full Text Was:

Section 1. Title

This measure shall be known and may be cited as the “California Marriage Protection Act.”

Section 2. Article I, Section 7.5 is added to The California Constitution, To Read:

Sec. 7.5. Only marriage between a man and a woman is valid or recognized in California.

เพศหลากหลาย (LGBTQIA2S+) ได้รับการยอมรับตามกฎหมายรัฐแคลิฟอร์เนีย (California) ดังนั้นกฎหมายเรื่องประเภททรัพย์สินระหว่างคู่สมรสในรัฐแคลิฟอร์เนีย (California) จึงใช้กับคู่สมรสบุคคลเพศหลากหลาย (LGBTQIA2S+) ด้วย

รัฐแคลิฟอร์เนียมีบทบัญญัติเรื่องประเภททรัพย์สินระหว่างคู่สมรสไว้ในประมวลกฎหมายครอบครัวรัฐแคลิฟอร์เนีย (California Family Code) โดยได้แบ่งประเภททรัพย์สินระหว่างคู่สมรสออกเป็น 3 ประเภท คือ สินส่วนตัว สินสมรส และทรัพย์สินที่เสมือนเป็นสินสมรส¹²

ประมวลกฎหมายครอบครัวรัฐแคลิฟอร์เนียได้มีบทบัญญัติเรื่องสินส่วนตัวไว้ในมาตรา 770 (a) ได้แก่

- (1) ทรัพย์สินทั้งหมดที่เป็นของบุคคลนั้นมีก่อนสมรส
- (2) ทรัพย์สินทั้งหมดที่บุคคลนั้นได้มาภายหลังการสมรสโดยการรับการให้โดยเสนหาคารับมรดก หรือการรับพินัยกรรม
- (3) ค่าเช่าและดอกผลสินส่วนตัว¹³

ส่วนสินสมรสถูกบัญญัติไว้ในมาตรา 760 ได้แก่ ทรัพย์สินทั้งหมดไม่ว่าจะเป็น อสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม ซึ่งคู่สมรสได้มาในระหว่างสมรสขณะที่มีภูมิลำเนาในรัฐแคลิฟอร์เนีย¹⁴

ในขณะที่ประเภททรัพย์สินที่เสมือนเป็นสินสมรสได้ถูกบัญญัติไว้ในมาตรา 125 ซึ่งหมายถึง อสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ไม่ว่าจะตั้งอยู่ ณ ที่ใดก็ตาม ซึ่งคู่สมรสได้มาก่อนหรือหลังวันที่บังคับใช้ประมวลกฎหมายนี้ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งดังต่อไปนี้

(a) โดยคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในขณะที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่อื่นซึ่งจะเป็นสินสมรสหากคู่สมรสที่ได้รับทรัพย์สินนั้นมีภูมิลำเนาในรัฐแคลิฟอร์เนียในขณะที่ได้รับทรัพย์สินนั้นมา

(b) โดยการแลกกับอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ไม่ว่าจะตั้งอยู่ ณ ที่ใดก็ตาม ซึ่งจะเป็นสินสมรส หากคู่สมรสที่ได้รับทรัพย์สินที่มีการแลกเปลี่ยนนั้นมีภูมิลำเนาในรัฐแคลิฟอร์เนีย ณ เวลาที่ได้มา¹⁵

¹² เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาในแต่ละรัฐจะมีการบังคับใช้กฎหมายที่แตกต่างกัน รัฐแคลิฟอร์เนียจึงมีการกำหนดประเภททรัพย์สินที่เป็นทรัพย์สินที่เสมือนเป็นสินสมรส (Quasi-Community Property) ขึ้นมา จากหลักกฎหมายเรื่องภูมิลำเนา (Lex Domicilii) เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการขัดกันแห่งกฎหมาย.

¹³ Family Code from California Legislative Information Article 770 “ (a) Separate property of a married person includes all of the following:

- (1) All property owned by the person before marriage.
- (2) All property acquired by the person after marriage by gift, bequest, devise, or descent.
- (3) The rents, issues, and profits of the property described in this section...”.

¹⁴ Family Code Article 760 “Except as otherwise provided by statute, all property, real or personal, wherever situated, acquired by a married person during the marriage while domiciled in this state is community property.”.

¹⁵ Family Code Article 125 “Quasi-community property” means all real or personal property, wherever situated, acquired before or after the operative date of this code in any of the following ways:

นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายครอบครัวรัฐแคลิฟอร์เนีย (California Family Code) ได้มีการบัญญัติถึงเรื่องค่าสินไหมทดแทนซึ่งคู่สมรสได้รับมาในระหว่างสมรสไว้โดยเฉพาะในมาตรา 780 ถึง 783 (CHAPTER 3. Damages For Injuries to Married Person) โดยกำหนดให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่คู่สมรสได้รับหรือจะได้รับเพื่อชดเชยตามคำพิพากษาเกี่ยวกับความเสียหายจากการบาดเจ็บส่วนบุคคล หรือจากข้อตกลงเกี่ยวกับการระงับหรือประนีประนอมข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความเสียหายดังกล่าวถือเป็นสินสมรส¹⁶ อย่างไรก็ตาม แม้จะถือว่าค่าสินไหมทดแทนที่คู่สมรสได้รับมาในระหว่างสมรสเป็นสินสมรสก็ตาม แต่ศาลอาจพิจารณาจัดสรรค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวให้กับคู่สมรสฝ่ายที่ได้รับบาดเจ็บเป็นหลักก่อน ตามมาตรา 2603¹⁷

ตัวอย่างเช่น นาย ก. สมรสกับนาง ข. ที่ยังไม่ได้หย่าหรือแยกกันอยู่ตามกฎหมายในระหว่างสมรสกัน นาย ก. ประสบอุบัติเหตุถูกรถชนและฟ้องเรียกค่าเสียหายได้เงิน 1,000,000 ดอลลาร์ เงินจำนวนนี้ถือเป็นสินสมรส ตามประมวลกฎหมายครอบครัวของรัฐแคลิฟอร์เนีย (California Family Code) มาตรา 780 และเงิน 1,000,000 ดอลลาร์นี้ยังมีลักษณะเป็น “Community Estate Personal Injury Damages” ตามมาตรา 2603 ซึ่งโดยหลักแล้วเงิน จำนวน 1,000,000 ดอลลาร์นี้ต้องมอบให้กับนาย ก. คู่สมรสผู้ได้รับบาดเจ็บทั้งหมด เว้นแต่นาง ข. จะมีฐานะทางการเงินที่ด้อยกว่า นาย ก. มากและตลอดเวลาหลายปี นาง ข. มีส่วนช่วยดูแลนาย ก. ตลอดเวลาพักฟื้น ศาลแคลิฟอร์เนีย

(a) By either spouse while domiciled elsewhere which would have been community property if the spouse who acquired the property had been domiciled in this state at the time of its acquisition.

(b) In exchange for real or personal property, wherever situated, which would have been community property if the spouse who acquired the property so exchanged had been domiciled in this state at the time of its acquisition.”.

¹⁶ Family Code Article 780 “Except as provided in Section 781 and subject to the rules of allocation set forth in Section 2603, money and other property received or to be received by a married person in satisfaction of a judgment for damages for personal injuries, or pursuant to an agreement for the settlement or compromise of a claim for such damages, is community property if the cause of action for the damages arose during the marriage.”.

¹⁷ Family Code Article 2603 “(a) “Community estate personal injury damages” as used in this section means all money or other property received or to be received by a person in satisfaction of a judgment for damages for the person’s personal injuries or pursuant to an agreement for the settlement or compromise of a claim for the damages, if the cause of action for the damages arose during the marriage but is not separate property as described in Section 781, unless the money or other property has been commingled with other assets of the community estate.

(b) Community estate personal injury damages shall be assigned to the party who suffered the injuries unless the court, after taking into account the economic condition and needs of each party, the time that has elapsed since the recovery of the damages or the accrual of the cause of action, and all other facts of the case, determines that the interests of justice require another disposition. In such a case, the community estate personal injury damages shall be assigned to the respective parties in such proportions as the court determines to be just, except that at least one-half of the damages shall be assigned to the party who suffered the injuries.”.

อาจพิจารณาแบ่งเงิน 1,000,000 ดอลลาร์ ให้กับนาง ข. ได้ เช่น ให้นาง ข. ได้เงินจำนวน 400,000 ดอลลาร์ (40%) และให้นาย A ได้เงินจำนวน 600,000 ดอลลาร์ (60%) โดยศาลจะตัดสินแบ่งให้นาย ก. น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง (500,000 ดอลลาร์) ไม่ได้

ดังนั้น จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวคิดของรัฐแคลิฟอร์เนียที่ถือว่าค่าสินไหมทดแทนจากการบาดเจ็บส่วนบุคคลของคู่สมรสเป็นสินสมรส โดยศาลอาจพิจารณาจัดสรรให้คู่สมรสผู้บาดเจ็บเป็นหลัก หลักการนี้จึงสะท้อนมุมมองที่ว่าความเสียหายที่เกิดแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจต่อคู่สมรสอีกฝ่ายด้วย ซึ่งแนวคิดนี้มีความคล้ายคลึงกับการตีความของนักกฎหมายไทยที่มองว่าค่าสินไหมทดแทนที่คู่สมรสได้รับมาในระหว่างสมรสเป็นสินสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1474 (1) อย่างไรก็ดี ความแตกต่างสำคัญอยู่ที่กฎหมายรัฐแคลิฟอร์เนียเปิดโอกาสให้ศาลสามารถพิจารณาจัดสรรให้คู่สมรสผู้ได้รับบาดเจ็บเป็นหลักก่อน ในขณะที่กฎหมายไทยยังไม่มีบทบัญญัติเช่นนี้

2.2.2 กฎหมายฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสมีบทบัญญัติเรื่องประเภททรัพย์สินระหว่างคู่สมรสในประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส (Code Civil des Français) โดยได้แบ่งประเภททรัพย์สินระหว่างคู่สมรสออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ สินส่วนตัวและสินสมรส

ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสได้มีบทบัญญัติเรื่อง **สินส่วนตัว**ไว้ในมาตรา 1401 ถึงมาตรา 1408¹⁸ โดยสามารถสรุปลักษณะของสินส่วนตัวตามกฎหมายฝรั่งเศสได้ ดังนี้

¹⁸ Code Civil Des Français (French Civil Code) Article 1404 “Constitute separate property by their nature, even where they have been acquired during the marriage, clothes and belongings for the personal use of one of the spouses, actions for compensation for bodily or moral harm, inalienable claims and pensions, and, more generally, all property which has a personal character and all rights exclusively attached to the person.

Constitute also separate property by their nature, but subject to a reimbursement if there is occasion, implements necessary to the occupation of one of the spouses, unless they are accessory to business assets or to an enterprise forming part of the community.”

Article 1405 “Remain separate property the items of property of which the spouses had ownership or possession on the day of the celebration of the marriage, or which they acquire, during the marriage, through succession, gift or legacy.

A gratuitous transfer may stipulate that the property which is its subject-matter will belong to the community. Property falls into community, unless otherwise stipulated, where a gratuitous transfer is made jointly to both spouses.

Property surrendered or transferred by the father, mother or other ascendant to one of the spouses, either in order to discharge what he owes to him or her, or under the obligation of paying debts of the donor to outsiders, remain separate property, subject to reimbursement.”

Article 1406 “Constitute separate property, subject to reimbursement if there is occasion, property acquired as accessory to a separate property as well as new securities and other increases connected with securities which are separate property.

1. ทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์หรืออยู่ในความครอบครองของคู่สมรสในวันที่ทำการสมรส
 2. ทรัพย์สินที่ได้มาจากการรับมรดก พินัยกรรม หรือการรับการให้โดยเสน่หาจากบิดามารดาหรือบุพการีมายังคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
 3. ทรัพย์สินที่เป็นสินส่วนตัวโดยสภาพ แม้ว่าคู่สมรสจะได้ทรัพย์สินนั้นมาในระหว่างสมรสก็ตาม ได้แก่ เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้สอยส่วนตัว รวมถึงเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงาน อันมีความจำเป็นในการประกอบอาชีพ เว้นแต่เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานอันมีความจำเป็นในการประกอบอาชีพดังกล่าวจะเป็นส่วนประกอบของกิจการพาณิชย์หรือกิจการอื่นที่เป็นสินสมรส ซึ่งในกรณีเช่นนี้ อาจมีการเรียกร้องค่าตอบแทนได้หากมีเหตุอันสมควร

4. ทรัพย์สินที่ได้มาจากการฟ้องร้องเกี่ยวกับการละเมิดต่อร่างกายหรือจิตใจ บำเหน็จและบำนาญที่โอนให้กันไม่ได้ และโดยทั่วไปได้แก่ทรัพย์สินทุกชนิดที่มีลักษณะเฉพาะตัว และสิทธิซึ่งเป็นสิทธิส่วนตัวโดยเฉพาะ

5. ทรัพย์สินอันเป็นส่วนควบของทรัพย์สินประธานที่เป็นสินส่วนตัวหลักทรัพย์สินใหม่หรือผลประโยชน์อื่นที่เกิดขึ้นจากหลักทรัพย์สินที่เป็นสินส่วนตัว ให้เป็นสินส่วนตัว¹⁹

6. ทรัพย์สินที่ได้มาโดยการรับช่วงทรัพย์สิน หรือการแลกเปลี่ยนกับทรัพย์สินที่เป็นสินส่วนตัว ก็ถือเป็นสินส่วนตัว

ส่วนสินสมรสได้ถูกบัญญัติไว้ในมาตรา 1401 ถึงมาตรา 1403²⁰ โดยสามารถสรุปประเภทของสินสมรสตามกฎหมายฝรั่งเศสได้ ดังนี้

Constitute also separate property, through the effect of real subrogation, claims and indemnities which take the place of separate property, as well as property acquired in investment or reinvestment, in accordance with Articles 1434 and 1435.”

Article 1407 “Property acquired in exchange for a property which belonged separately to one of the spouses is itself separate property, subject to reimbursement due to the community or by it, where there is a balance.

However, where the balance charged to the community is greater than the value of the transferred property, the property acquired in exchange falls into the common stock, subject to reimbursement for the benefit of the transferor.”

Article 1408 “ An acquisition, made by auction or otherwise, of a part of a property of which one of the spouses was an undivided owner, does not constitute an acquisition, subject to the reimbursement due to the community for the sum it may have supplied.”

¹⁹ ตัวอย่างเช่น เมื่อคู่สมรสฝ่ายที่เป็นเจ้าของที่ดินได้จ่ายค่าตอบแทนให้แก่กองสินสมรสแล้ว อสังหาริมทรัพย์ที่สร้างขึ้นบนที่ดินสินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสผู้เป็นเจ้าของที่ดินนั้น แม้สังหาริมทรัพย์นั้นจะสร้างขึ้นในระหว่างสมรสก็ตาม ใน Cour De Cassation, Civile, Chambre Civile 1, 26 Septembre 2012, 11-20.196, Publié Au Bulletin.

²⁰ Code Civil Des Français (French Civil Code)

Article 1401 “The assets of the community comprise acquisitions made by the spouses together or separately during the marriage and coming both from their personal activity and from savings made on the fruits and incomes of their personal property.”

1. ทรัพย์สินทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ที่คู่สมรสได้มาในระหว่างสมรส ไม่ว่าจะเป็นการได้มาร่วมกัน หรือต่างฝ่ายต่างได้มาก็ตาม รวมทั้งทรัพย์สินที่ได้มาจากกิจการส่วนตัว²¹

2. ดอกผลที่เกิดจากสินส่วนตัว อย่างไรก็ตาม เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงอาจมีการเรียกให้ชดใช้ค่าเสียหายแก่สินสมรส สำหรับดอกผลที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งละเลยไม่เก็บเกี่ยวหรือได้ใช้จ่ายดอกผลไปโดยทุจริต แต่ไม่สามารถเรียกร้องการชดใช้ค่าเสียหายย้อนหลังเกินกว่า 5 ปี

3. ทรัพย์สินใด ๆ ไม่ว่าจะเป็สังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ จะถูกสันนิษฐานว่าเป็นสินสมรส หากไม่มีหลักฐานแสดงว่าทรัพย์สินนั้นเป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตัวอย่างเช่น หากคู่สมรสฝ่ายหนึ่งซื้อบ้านหลังหนึ่งก่อนสมรส แต่ไม่มีเอกสารยืนยันชัดเจนว่าบ้านเป็นสินส่วนตัวของตน เมื่อเกิดข้อพิพาทหลังการสมรสสิ้นสุดลง บ้านหลังดังกล่าวจะถูกสันนิษฐานว่าเป็นสินสมรส คู่สมรสฝ่ายนั้นจะต้องหาหลักฐานอันเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น สัญญาซื้อขาย ทะเบียนบ้าน หรือเอกสารอื่น ๆ มาเพื่อพิสูจน์ว่าบ้านเป็นสินส่วนตัว เป็นต้น

ดังนั้น ประเทศฝรั่งเศสจึงเป็นประเทศที่กำหนดแยกให้ค่าสินไหมทดแทนที่เกิดจากการที่คู่สมรสได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจซึ่งได้มาในระหว่างสมรสเป็นสินส่วนตัว ตามประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส (Code Civil des Français) มาตรา 1404 วรรคแรก

ตัวอย่างเช่น นาง ข. สมรสกับนาย ก. ตามกฎหมาย ในระหว่างสมรส นาง ข. ถูกรถยนต์ชนขณะเดินข้ามถนนได้รับบาดเจ็บสาหัส และศาลมีคำพิพากษาให้คู่กรณีต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ นาง ข. เป็นเงินจำนวน 100,000 ยูโร เพื่อเยียวยาความเสียหายทางร่างกายและจิตใจ ดังนั้นเงินชดเชย 100,000 ยูโร ที่ได้รับมานี้ ตามกฎหมายฝรั่งเศสถือเป็นสินส่วนตัวของนาง ข. แม้ว่าค่าสินไหมทดแทนนี้นาง ข. จะได้รับมาในระหว่างสมรสก็ตาม

Article 1402 “ Any property, movable or immovable, shall be deemed an acquisition of the community where it is not proved that it is a separate property of one of the spouses in accordance with a provision of law.

Where a property is one of those which do not display proof or mark of their origin, personal ownership of a spouse, if disputed, shall be established in writing. Failing an inventory or other contemporaneously constituted proof, the judge may take into consideration all writings, in particular family instruments of title, registers and papers, as well as bank documents and invoices. He may even admit testimonial or presumptive evidence, where he observes that it was materially or morally impossible for one spouse to obtain a writing.”

Article 1403 “Each spouse retains full ownership of his or her separate property.

The community is entitled only to fruits collected and not consumed. But a reimbursement may be due to it, at the time of the dissolution of the community, for fruits which a spouse failed to collect or has fraudulently consumed, without, however, any inquiry being admissible further than the last five years.”.

²¹ ตัวอย่างเช่น รายได้และเงินเดือนเป็นสินสมรส (Cour De Cassation, Première Chambre Civile Du 8 Février 1978, N° 75-15.731); เงินค่าชดเชยการเลิกจ้าง (Court Of Cassation, First Civil Chamber Of May 14, 1996, No. 94-11.644); ค่าตอบแทนการเกษียณอายุ (Court Of Cassation, First Civil Chamber Of March 31 March 1992, N° 90-16.343).

ดังนั้น เมื่อนำแนวคิดของกฎหมายฝรั่งเศสมาเปรียบเทียบกับกฎหมายไทย จะเห็นได้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยมีได้บัญญัติแยกไว้โดยเฉพาะว่าค่าสินไหมทดแทนจากการได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจเป็นสินส่วนตัวหรือสินสมรส ทำให้ต้องอาศัยการตีความตามมาตรา 1471 และมาตรา 1474 โดยนักกฎหมายไทยส่วนหนึ่งตีความว่า ค่าสินไหมทดแทนที่คู่สมรสได้รับในระหว่างสมรสถือเป็น สินสมรสตามมาตรา 1474 (1) เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่คู่สมรสได้มาในระหว่างสมรส แม้ในเรื่องค่าสินไหมทดแทนจะมีวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ถูกละเมิดก็ตาม ซึ่งแนวคิดนี้แตกต่างจากกฎหมายฝรั่งเศสที่บัญญัติชัดเจนให้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวเป็นสินส่วนตัว เพื่อคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในร่างกายและจิตใจของคู่สมรสแต่ละฝ่าย

3. ค่าสินไหมทดแทนกับประเภททรัพย์สินระหว่างคู่สมรสในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

3.1 ประเภทของค่าสินไหมทดแทนพิจารณาตามประเภทของความเสียหาย²²

ประเภทที่ 1 ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อทรัพย์สิน สามารถแยกพิจารณาได้ 2 กรณี คือ 1. กรณีเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไป 2. กรณีทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย

กรณีเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไป ได้แก่ การคืนตัวทรัพย์สินหรือราคาแทนทั้งหมด หรือบางส่วนรวมทั้งดอกเบี้ยแก่ผู้เสียหาย การใช้ค่าขาดประโยชน์ในการใช้ทรัพย์สิน และค่าเสียหายอื่น ๆ

กรณีทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย ได้แก่ 1. การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย ซึ่งค่าสินไหมทดแทนในกรณีนี้โดยหลักคือการทำให้ผู้เสียหายกลับไปอยู่ในฐานะเหมือนไม่มีความเสียหาย เช่น การซ่อมให้ (เพราะหากผู้ทำละเมิดซ่อมให้ ทรัพย์สินก็จะกลับไปอยู่ในสภาพเหมือน) การจ่ายค่าซ่อมให้ และค่าเสียหายอื่น ๆ และ 2. การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ครองสังหาริมทรัพย์

ประเภทที่ 2 ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อชีวิต

กรณีทายาทมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทน สามารถแยกพิจารณาได้ 2 กรณี คือ 1. กรณีตายทันที ได้แก่ ค่าปลงศพ ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นอย่างอื่น และ 2. กรณีไม่ตายทันที ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาลก่อนตาย ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ก่อนตาย ค่าปลงศพ ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นอย่างอื่น

กรณีผู้ขาดไร้อุปการะมีสิทธิเรียก “ค่าขาดไร้อุปการะ” โดยผู้มีสิทธิเรียกค่าขาดไร้อุปการะนี้หมายถึงบุคคลซึ่งตามกฎหมายมีสิทธิได้รับการอุปการะจากผู้ตาย มิใช่บุคคลซึ่งได้รับการอุปการะจากผู้ตายในทางข้อเท็จจริง เช่น ภริยาที่อยู่กินกันโดยมิได้จดทะเบียนสมรส เป็นต้น

ดังนั้น ผู้มีสิทธิได้รับการอุปการะจากผู้ตายตามกฎหมาย เช่น คู่สมรส บิดามารดา บุตรผู้เยาว์ บุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วแต่ทุพพลภาพและหาเลี้ยงตนเองไม่ได้ บุตรบุญธรรมที่เป็นผู้เยาว์และบุตรบุญธรรมซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วแต่ทุพพลภาพและหาเลี้ยงตนเองไม่ได้ ผู้รับบุตรบุญธรรม ทารกในครรภ์มารดาตามมาตรา 15 วรรคสอง

²² ศนันท์ภรณ์ โสทธิพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง และลามิควรได้ (พิมพ์ครั้งที่ 12, สำนักพิมพ์วิญญูชน 2566) 361-387.

กรณีบุคคลภายนอกมีสิทธิเรียกค่าเสียหาย ได้แก่ ค่าเสียหายที่ขาดการทำคุณในครัวเรือนของผู้เสียหาย ค่าเสียหายที่ขาดการทำอุตสาหกรรมของผู้เสียหาย

ประเภทที่ 3 ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อร่างกายหรืออนามัย สามารถแยกพิจารณาได้ 2 กรณี คือ 1. ค่าเสียหายที่ผู้เสียหายเรียกได้ และ 2. ค่าเสียหายที่บุคคลภายนอกมีสิทธิเรียก

1. ค่าเสียหายที่ผู้เสียหายเรียกได้ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่ตนต้องเสียไป (เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าจ้างพยาบาลให้เฝ้าไข้ ค่ายานพาหนะ และค่าเสียหายอื่น ๆ) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ระหว่างเจ็บป่วย ค่าเสียความสามารถประกอบการงานในอนาคต ค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน ซึ่งหมายความรวมถึงค่าเสียหายทางจิตใจด้วย

2. ค่าเสียหายที่บุคคลภายนอกมีสิทธิเรียก ได้แก่ ค่าเสียหายที่ขาดการทำคุณในครัวเรือนของผู้เสียหาย ค่าเสียหายที่ขาดการทำอุตสาหกรรมของผู้เสียหาย

ประเภทที่ 4 ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อเสรีภาพ สามารถแยกพิจารณาได้ 2 กรณี คือ 1. ค่าเสียหายที่ผู้เสียหายมีสิทธิเรียก และ 2. ค่าเสียหายที่บุคคลภายนอกมีสิทธิเรียก

1. ค่าเสียหายที่ผู้เสียหายมีสิทธิเรียก ได้แก่ ค่าขาดแรงงาน ค่าความเสียหายที่มีใช้ตัวเงิน
2. ค่าเสียหายที่บุคคลภายนอกมีสิทธิเรียก ได้แก่ ค่าเสียหายที่ขาดการทำคุณในครัวเรือนของผู้เสียหาย ค่าเสียหายที่ขาดการทำอุตสาหกรรมของผู้เสียหาย

ประเภทที่ 5 ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อชื่อเสียง ได้แก่ ค่าเสียหาย ค่าการทำให้ชื่อเสียงกลับคืนดี เช่น การโฆษณาขอขมาทางหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

ประเภทที่ 6 ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อสิทธิอื่น ๆ ตามมาตรา 438

3.2 การตีความของนักกฎหมายไทยและคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้องกับการจัดประเภทกรณีค่าสินไหมทดแทน

ปัจจุบันนักกฎหมายไทยมีการตีความให้ทรัพย์สินที่เป็นค่าสินไหมทดแทนที่เกิดจากการที่คู่สมรสได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจซึ่งได้มาในระหว่างสมรสเป็นสินสมรส ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1474 (1) ดังนี้

อาจารย์ชาติชาย อัครวิบูลย์ “**การได้มา**” ตามมาตรา 1474 (1) อาจเป็นการได้มาโดยอาศัยสิทธิตามสัญญาหรือโดยกฎหมายก็ได้... ด้วยเหตุนี้หากเป็นทรัพย์สินที่ได้มาในระหว่างสมรส แม้สิทธิเรียกร้องให้ได้มาจะเป็นสิทธิเฉพาะตัวหรือไม่ก็สำคัญ หากได้มีการใช้สิทธิเรียกร้องจนได้ทรัพย์สินมาแล้ว เช่น ค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่มีผู้ทำละเมิดสามีหรือภริยาจนเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัย หรือเสรีภาพ หรือภริยาถูกผู้ใดกระทำความผิดเป็นทาสีกรรมแก่ตนตามมาตรา 446 หรือสิทธิเรียกร้องตามสัญญาเช่าของผู้เช่าซึ่งเป็นสิทธิเฉพาะตัว เป็นต้น”²³

²³ ชาติชาย อัครวิบูลย์ (เชิงอรรถ 1) 219.

อาจารย์ประสพสุข บุญเดช “ส่วนค่าสินไหมทดแทนในกรณีกระทำละเมิดให้เสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยของคู่สมรส (personal injury damages) หรือค่าทดแทนตามกรมธรรม์ประกันชีวิตที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งได้รับมาระหว่างสมรสก็ถือว่าเป็นสินสมรส”²⁴

อาจารย์ไพโรจน์ กัมพูสิริ “เช่นเดียวกับการฟ้องร้องค่าสินไหมทดแทนเป็นการจัดการซึ่งโดยสภาพเป็นเรื่องเฉพาะตัวผู้ถูกละเมิด ภริยาผู้ถูกละเมิดย่อมฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนได้โดยไม่ต้องให้สามีให้ความยินยอมสำหรับเงินค่าสินไหมทดแทนที่ได้รับมาภายหลังเป็นที่แน่นอนว่าต้องเป็นสินสมรส”²⁵

ปัจจุบันมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 15695/2555 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

“สถานที่ที่โรงแรม ข. ตั้งอยู่ ไม่มีระเบียบข้อบังคับหรือข้อบัญญัติที่ออกโดยชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายปกครอง อำเภอบางช่อง เกี่ยวกับการก่อสร้างและใช้สระว่ายน้ำเอกชน โจทก์ จ. ผู้ตาย และ ม. กัปครอบครวของ น. เข้าพักที่โรงแรม ข. ผู้ตาย ม. และ ด.ญ.ต. ว่ายน้ำอยู่ในสระว่ายน้ำของโรงแรม โดยมี จ. นั่งอยู่ริมสระว่ายน้ำ ขณะที่ผู้ตายว่ายน้ำอยู่กลางสระ ผู้ตายจมน้ำ ม. ว่ายน้ำไปช่วยแต่ช่วยไม่ได้ จึงเรียก จ. ลงไปช่วย จ. ลงในสระช่วยผู้ตาย แต่ช่วยไม่ได้จึงให้ ม. ไปตามโจทก์ โจทก์จึงกระโดดลงไปดำน้ำช่วยจนกระทั่งสามารถดึงผู้ตายขึ้นมาที่ขอบสระได้และช่วยปฐมพยาบาลเบื้องต้น แล้วนำผู้ตายส่งโรงพยาบาลปากช่องนานา แพทย์ตรวจร่างกายผู้ตายพบว่าผู้ตายไม่รู้สึกรู้ตัว ไม่หายใจ หัวใจไม่เต้น วัดความดันไม่ได้ ม่านตาไม่ตอบสนอง แสดงว่าผู้ตายเสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล ต่อมาโจทก์และ จ. ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนมีความเห็นสั่งฟ้องจำเลยทั้งสองแต่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง คดีถึงที่สุด

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่า โจทก์มีสิทธิยื่นฟ้องแทน จ. เหตุแห่งการฟ้องในครั้งนี้เกิดจากโจทก์อ้างว่าจำเลยทั้งสองกระทำละเมิดต่อโจทก์ ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย จึงมิใช่เป็นการฟ้องในเรื่องสินสมรสเพราะไม่เกี่ยวกับบราญได้หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากการทำมาหาได้ร่วมกัน จึงเป็นสิทธิของแต่ละคนที่จะฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำละเมิดตามสิทธิที่มีอยู่เป็นการเฉพาะตัวตามที่บทบัญญัติของกฎหมายให้อำนาจไว้...”²⁶

จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 15695/2555 นี้ เห็นได้ว่า ศาลฎีกาได้มีการกล่าวถึงประเด็นเรื่องการยื่นฟ้องแทนกันระหว่างคู่สมรสว่า ต้องเป็นการยื่นฟ้องเพื่อบำรุงรักษาสินสมรส หรือเพื่อประโยชน์แก่สินสมรสจึงจะสามารถยื่นฟ้องได้ ดังนั้น สิทธิในการฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนของมารดาจากการที่บุคคลภายนอกกระทำละเมิดต่อบุตร จึงเป็นสิทธิส่วนตัวของมารดา ไม่ใช่สิทธิเกี่ยวกับสินสมรส เพราะไม่เกี่ยวกับบราญได้หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากการทำมาหาได้ร่วมกันระหว่างคู่สมรส ดังนั้น ในเรื่องการยื่นฟ้องเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนจึงเป็นเรื่องที่มารดาต้องกระทำเองเป็นการเฉพาะตัว อย่างไรก็ตาม เมื่อฟ้องคดีและได้รับค่าสินไหมทดแทนมาแล้วคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 15695/2555 ก็ยังไม่ได้ตีความจัดประเภทให้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวเป็นสินส่วนตัวหรือสินสมรสแต่อย่างใด

²⁴ ประสพสุข บุญเดช (เชิงอรรถ 1) 237.

²⁵ ไพโรจน์ กัมพูสิริ (เชิงอรรถ 1) 196.

²⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 15695/2555 (เน้นข้อความโดยผู้เขียน).

4. วิเคราะห์การแก้ไขการจัดประเภททรัพย์สินระหว่างคู่สมรส

เมื่อหลักในการจัดประเภททรัพย์สินระหว่างคู่สมรสตามระบบสินบริคณห์ (Community Property Regime) มีที่มาจากแนวคิดที่ว่า “คู่สมรสเป็นหุ้นส่วนชีวิตซึ่งกันและกัน” ทรัพย์สินที่คู่สมรสได้มาในระหว่างสมรสจึงต้องนำมารวมเป็นทรัพย์สินของครอบครัวหรือที่เรียกว่า “สินสมรส” สินสมรสจึงมีลักษณะเป็นทรัพย์สินส่วนกลางเพื่อประโยชน์ของครอบครัว เป็นรายได้หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากการทำมาหาได้ร่วมกันระหว่างคู่สมรส ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้มีการแบ่งประเภททรัพย์สินระหว่างคู่สมรสออกเป็น 2 ประเภท คือ สินส่วนตัวและสินสมรส โดยวางหลักให้ทรัพย์สินใดระหว่างคู่สมรสที่กฎหมายไม่ได้ระบุว่าสินส่วนตัวให้จัดเป็นประเภทสินสมรสทั้งหมด เป็นเหตุให้ต้องพิจารณาว่า ค่าสินไหมทดแทนซึ่งคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับมาในระหว่างสมรสเป็นสินสมรสหรือสินส่วนตัว ซึ่งสามารถพิจารณาตามกฎหมายได้ว่า ค่าสินไหมทดแทนที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ให้กับผู้ถูกละเมิดในเรื่องค่าสินไหมทดแทนในกรณีทำละเมิดต่อทรัพย์สิน ได้แก่ การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิด (มาตรา 439) และการใช้ราคาทรัพย์สินอันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิด (มาตรา 440) นี้ หากทรัพย์สินที่ถูกละเมิดเป็นสินส่วนตัว ค่าสินไหมทดแทนที่คู่สมรสได้รับมาจากการใช้ราคาทรัพย์สินจะเป็นสินส่วนตัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1472

ในขณะที่ค่าสินไหมทดแทนในกรณีทำละเมิดต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ และชื่อเสียงไม่ว่าจะเป็นค่าปลงศพ (มาตรา 443 วรรค 1) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นอย่างอื่น (มาตรา 443 วรรค 1) ค่ารักษาพยาบาล (มาตรา 443 วรรค 2) ค่าเสียหายที่ต้องขาดประโยชน์ทำมาหาได้เพราะไม่สามารถประกอบกิจการนั้น (มาตรา 443 วรรค 2) ค่าขาดไร้รูปการะ (มาตรา 443 วรรค 3) ค่าใช้จ่ายอันผู้ถูกละเมิดต้องเสียไป (มาตรา 444) ค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบกิจการสิ้นเชิงหรือแต่บางส่วน ทั้งในเวลาปัจจุบันนั้นและในเวลาอนาคต (มาตรา 444) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความที่เสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน (มาตรา 446) ค่าเสียหายแก่ชื่อเสียง (มาตรา 447) เมื่อได้รับมาในระหว่างสมรสจะตกเป็นสินสมรสตามมาตรา 1474 (1) ทั้งสิ้น

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาในเชิงหลักการ พบว่า การตีความให้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวเป็นสินสมรสไม่สอดคล้องกับ “หลักความเป็นธรรม (Fairness Principle)” เนื่องจากความเจ็บปวดหรือความสูญเสียทางร่างกายและจิตใจเป็นภาวะที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งต้องเผชิญโดยลำพัง การให้คู่สมรสอีกฝ่ายมีส่วนร่วมในทรัพย์สินที่ได้มาเพื่อเยียวยาความทุกข์ทรมานทางกายและจิตใจของคู่สมรสฝ่ายที่ถูกละเมิด จึงไม่เป็นธรรมในเชิงปัจเจก (Individual Fairness) เช่น การที่คู่สมรสฝ่ายชายถูกละเมิดโดยคู่สมรสฝ่ายหญิงได้รับอันตรายแก่กายหรืออนามัย ต้องได้รับความทนทุกข์ทรมานเพียงฝ่ายเดียว กล่าวคือ คู่สมรสฝ่ายชายอาจกลายเป็นคนพิการ ตาบอด แขนขาขาด หรือเสียความสามารถในการประกอบอาชีพการงานไปตลอดชีวิต ค่าสินไหมทดแทนที่ได้รับมานี้จึงควรเป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายชาย เป็นต้น นอกจากนี้ ในทางปฏิบัติค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลส่วนใหญ่ก็มักจะเป็นภาระที่คู่สมรสฝ่ายซึ่งถูกละเมิดต้องรับผิดชอบเอง จึงมีความเป็นธรรมกว่าหากจะถือว่าค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนี้ เป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายซึ่งถูกละเมิดโดยเฉพาะ

ยิ่งไปกว่านั้น การตีความกำหนดให้ค่าสินไหมทดแทนที่ได้รับมาในระหว่างสมรสเป็นสินสมรส ยังไม่สอดคล้องกับ “หลักความเป็นอิสระของบุคคล (Autonomy Principle)” ซึ่งเป็นหลักการที่รับรองว่า บุคคลมีสิทธิเด็ดขาดเหนือร่างกายและศักดิ์ศรีของตน กล่าวคือ การกำหนดให้ค่าสินไหมทดแทนเป็นสินสมรสจะทำให้คู่สมรสฝ่ายซึ่งถูกละเมิดไม่มีอำนาจเด็ดขาดในการทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับบุคคลภายนอกผู้ทำละเมิดได้เอง เพราะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้วางหลักในการจัดการสินสมรสไว้ในมาตรา 1476 ว่า “คู่สมรสต้องจัดการสินสมรสร่วมกันหรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งในกรณี ดังต่อไปนี้...(6) ประนีประนอมยอมความ...”²⁷ ดังนั้น การประนีประนอมยอมความในเรื่องสินสมรส คู่สมรสจะต้องจัดการสินสมรสร่วมกันหรือได้รับความยินยอมจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเสียก่อน เพราะหากคู่สมรสฝ่ายซึ่งถูกละเมิดได้ทำการประนีประนอมยอมความสินสมรสไปแต่เพียงฝ่ายเดียว หรือโดยปราศจากความยินยอมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิที่จะฟ้องให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนการประนีประนอมยอมความสินสมรสนั้นได้ เว้นแต่คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้ให้สัตยาบันแก่การประนีประนอมยอมความสินสมรสนั้นแล้ว หรือในขณะที่ทำการประนีประนอมยอมความสินสมรสนั้นบุคคลภายนอกได้กระทำโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1480 ซึ่งแตกต่างกับกรณีการประนีประนอมยอมความในทรัพย์สินที่เป็นสินส่วนตัวที่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1473 วางหลักให้คู่สมรสฝ่ายซึ่งเป็นเจ้าของสินส่วนตัวมีอำนาจจัดการเองได้ โดยไม่จำเป็นต้องจัดการร่วมกันหรือได้รับความยินยอมจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในมิติของ “หลักสวัสดิภาพของครอบครัว (Family-Welfare Principle)” ซึ่งมุ่งคุ้มครองความสมดุลและความมั่นคงของครอบครัวโดยรวมในระยะยาว การตีความให้ค่าสินไหมทดแทนเป็นสินสมรส ย่อมไม่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าวเช่นกัน ทั้งนี้เพราะการเยียวยาความเสียหายทางกายและจิตใจของคู่สมรสผู้ได้รับความทุกข์ถือเป็นเงื่อนไขพื้นฐานของความมั่นคงทางจิตใจของครอบครัว หากผู้ได้รับความเสียหายไม่สามารถฟื้นฟูสุขภาพกายและใจได้อย่างอิสระ ครอบครัวก็ย่อมได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจและอารมณ์ในระยะยาว การรับรองให้ค่าสินไหมทดแทนเป็นสินส่วนตัวจึงเป็นการคุ้มครองสิทธิในการเยียวยาอย่างสมบูรณ์ของคู่สมรสผู้ถูกละเมิด เพื่อให้สามารถฟื้นฟูศักยภาพของตนกลับมาทำหน้าที่ภายในครอบครัวได้อย่างมั่นคงต่อไป อีกทั้งยังป้องกันความขัดแย้งในการจัดการทรัพย์สิน ซึ่งจะส่งผลดีต่อเสถียรภาพของครอบครัวในภาพรวม

ดังนั้น การตีความกำหนดให้ค่าสินไหมทดแทนซึ่งคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับมาในระหว่างสมรสเป็นสินสมรส จึงไม่สอดคล้องกับ “หลักความเป็นธรรม (Fairness Principle)” “หลักความเป็นอิสระของบุคคล (Autonomy Principle)” และ “หลักสวัสดิภาพของครอบครัว (Family-Welfare Principle)” และเมื่อพิจารณาถึงลักษณะการได้มาของค่าสินไหมทดแทนพบว่า ค่าสินไหมทดแทนที่ได้รับมานี้ ไม่เกี่ยวกับรายได้หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากการทำมาหาได้ร่วมกันระหว่างคู่สมรส กล่าวคือ ไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้รับมาเพื่อใช้ในการจุนเจือครอบครัวตามหลักการมีสินสมรสที่มีอยู่ในระบบสินบริคณ์ (Community Property Regime) ประกอบกับลักษณะของสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในกรณีทำให้เขาเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัย เพื่อความที่เสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินก็มีลักษณะ

²⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1476 (เน้นข้อความโดยผู้เขียน).

เป็นสิทธิเฉพาะตัวที่ไม่สามารถโอนกันได้และเป็นสิทธิที่ไม่ตกสืบทอดไปยังทายาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 446 เว้นแต่สิทธินั้นจะได้รับสภาพกันไว้โดยสัญญาหรือได้เริ่มฟ้องคดีตามสิทธินั้นแล้ว

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงควรมีหลักในการตีความหรือมีบัญญัติที่กำหนดให้ “ค่าสินไหมทดแทนที่เกิดจากการที่คู่สมรสได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจซึ่งได้มาในระหว่างสมรส เป็นสินส่วนตัว”

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังคงจัดประเภทให้ค่าสินไหมทดแทนที่เกิดจากการที่คู่สมรสได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจซึ่งได้มาในระหว่างสมรสเป็นสินสมรส เนื่องจากบทบัญญัติในมาตรา 1471 ยังมีได้บัญญัติแยกให้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวเป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายที่ได้รับความเสียหายโดยเฉพาะ จึงต้องอาศัยการตีความตามมาตรา 1474 (1) ซึ่งถือว่าทรัพย์สินที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาในระหว่างสมรสเป็นสินสมรสโดยหลักทั่วไป อันนำไปสู่ความไม่ชัดเจนและอาจก่อให้เกิดปัญหาในทางตีความและการบังคับใช้ในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในเชิงเปรียบเทียบกับระบบสินบริคณห์ (Community of Property) ในต่างประเทศ เช่น กฎหมายของรัฐแคลิฟอร์เนียแห่งสหรัฐอเมริกาและกฎหมายฝรั่งเศส พบว่าทั้งสองประเทศต่างกำหนดให้ค่าสินไหมทดแทนที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับจากการถูกบุคคลภายนอกกระทำละเมิดตกเป็นของคู่สมรสผู้ได้รับความเสียหายเป็นหลัก โดยถือว่าทรัพย์สินดังกล่าวมิใช่ทรัพย์สินที่ได้มาเพื่อจุนเจือครอบครัว แต่เป็นทรัพย์สินที่มุ่งเยียวยาความเสียหายเฉพาะตัวของคู่สมรสผู้ถูกละเมิด ซึ่งเป็นการตีความที่สอดคล้องกับหลักความเป็นธรรม (Fairness Principle) ในเชิงปัจเจก (Individual Fairness) เนื่องจากการเคารพสิทธิในความเป็นบุคคลและศักดิ์ศรีของคู่สมรสผู้ได้รับความเสียหาย อีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักความเป็นอิสระของบุคคล (Autonomy Principle) และหลักสวัสดิภาพของครอบครัว (Family-Welfare Principle) ในเชิงระยะยาว เพราะการรับรองให้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวเป็นสินส่วนตัวจะช่วยคุ้มครองความมั่นคงของครอบครัวในภาพรวม โดยไม่ให้เกิดความขัดแย้งหรือการแทรกแซงสิทธิส่วนบุคคลเกินสมควรของคู่สมรสผู้เสียหาย

ดังนั้น เพื่อให้การจัดประเภททรัพย์สินระหว่างคู่สมรสมีความเป็นธรรมและสอดคล้องกับพัฒนาการของกฎหมายเปรียบเทียบ ควรมีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1471 ที่บัญญัติว่า “สินส่วนตัวได้แก่ทรัพย์สิน

- (1) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรส
- (2) ที่เป็นเครื่องใช้สอยส่วนตัว เครื่องแต่งกาย หรือเครื่องประดับกายตามควรแก่ฐานะ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
- (3) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยการรับมรดกหรือโดยการให้โดยเสนาหา
- (4) ที่เป็นของหมั้น”

โดยเสนอให้แก้ไขบทบัญญัติในอนุมาตรา 4 มาตรา 1471 (4) มีข้อความว่า

“ทรัพย์สินที่ได้มาในลักษณะที่เป็นสิทธิเฉพาะตัว และค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายแก่ร่างกายและอนามัย”

กล่าวคือ ผู้เขียนเสนอแก้ไขมาตรา 1471 (4) “ที่เป็นของหมั้น” ไปเป็น “ทรัพย์สินที่ได้มาในลักษณะที่เป็นสิทธิเฉพาะตัว และค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายแก่ร่างกายและอนามัย”

เนื่องจากปัจจุบันเป็นที่แน่นอนแล้วว่าทรัพย์สินที่เป็นของหมั้นคู่สมรสฝ่ายผู้รับหมั้นต้องได้รับมาก่อนการสมรสตามมาตรา 1437 วรรคสองที่บัญญัติว่า “เมื่อหมั้นแล้วให้ของหมั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้รับหมั้น” ซึ่งแตกต่างจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2478 มาตรา 1436 วรรคสองที่บัญญัติว่า “เมื่อคู่หมั้นได้สมรสแล้ว ของหมั้นย่อมตกเป็นสิทธิแก่หญิง” และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2519 มาตรา 1437 วรรคสอง “ของหมั้นให้ตกเป็นสิทธิแก่หญิง เมื่อได้ทำการสมรสแล้ว” ที่กฎหมายจำเป็นต้องบัญญัติให้ของหมั้นเป็นสินส่วนตัวเพื่อแก้ไขปัญหาการตีความเรื่องของหมั้นในอดีต ดังนั้น ปัจจุบันการบัญญัติให้ของหมั้นแยกไว้ใน (4) จึงไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป เพราะของหมั้นสามารถตีความว่าเป็นสินส่วนตัวตามมาตรา 1471 (1) ได้อยู่แล้ว

การแก้ไขเพิ่มเติมเช่นนี้จะช่วยให้ระบบกฎหมายไทยมีความชัดเจนและเป็นธรรมยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวทางของประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส (Code Civil des Français) มาตรา 1404 วรรคแรก ซึ่งกำหนดให้ค่าสินไหมทดแทนที่เกิดจากการที่คู่สมรสได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ ซึ่งได้มาในระหว่างสมรสเป็นสินส่วนตัว และประมวลกฎหมายครอบครัวรัฐแคลิฟอร์เนีย (California Family Code) มาตรา 2603 ซึ่งให้อำนาจศาลกำหนดให้ค่าสินไหมทดแทนตกเป็นของคู่สมรสผู้ได้รับความเสียหายเป็นหลัก ทั้งนี้ หากยังไม่มีการแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวในทางปฏิบัติ ควรสนับสนุนให้คู่สมรสใช้สิทธิในการทำสัญญาก่อนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1465 เพื่อกำหนดให้ค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิดต่อร่างกาย อนามัย หรือชื่อเสียงเป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสผู้ได้รับความเสียหายไปพลางก่อน อันเป็นแนวทางที่ส่งเสริมทั้งหลักความเป็นธรรม (Fairness Principle) หลักความเป็นอิสระของบุคคล (Autonomy Principle) และหลักสวัสดิภาพของครอบครัว (Family-Welfare Principle) ของกฎหมายครอบครัวโดยรวม